

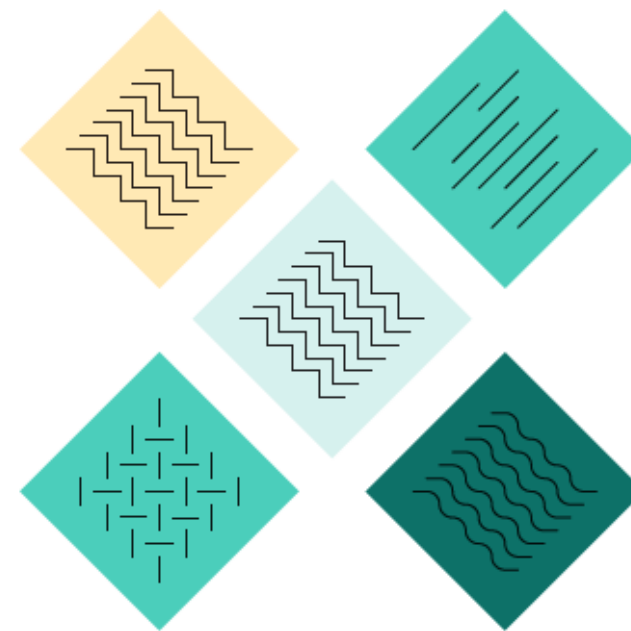
Arbeidstilsynet

Hva er vold og trusler, og hvordan forebygge?

Marit Jaastad Solvang

Seniorrådgiver, Arbeidstilsynet

Avdeling for kommunikasjon og brukerdialog, Seksjon for veiledning

Kunnskap:

- Risikobildet
- Definisjon
- Lovverkene
- Tilsyn vold og trusler

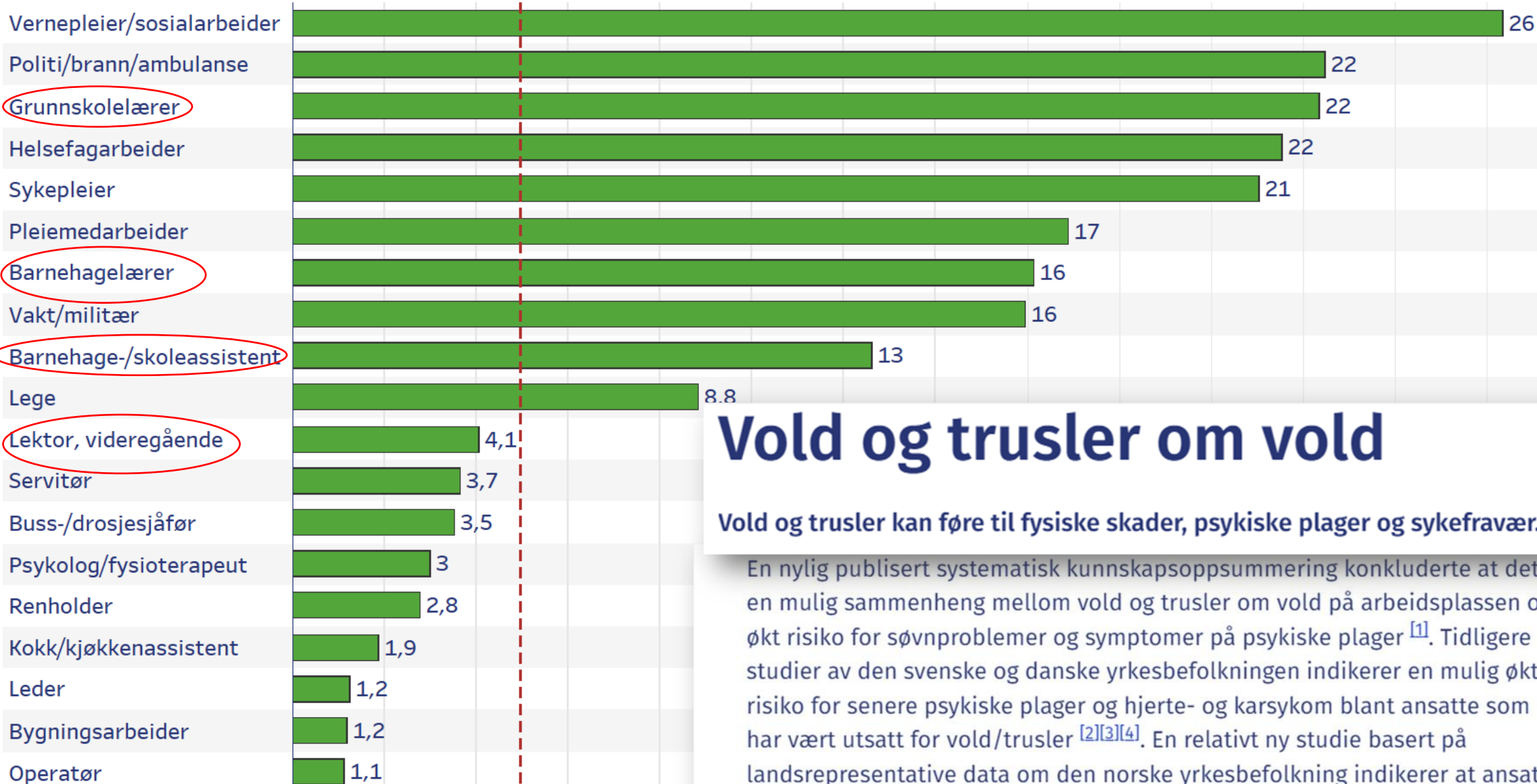
Bevisstgjøring:

- Hvordan snakker vi om slike handlinger når det gjelder barn?
- Hvordan snakker vi om det med hverandre i arbeidsmiljøet?

Mål:

Kunnskap om hvordan forebygge vold og trusler

Yrkesgrupper

Vold og trusler om vold

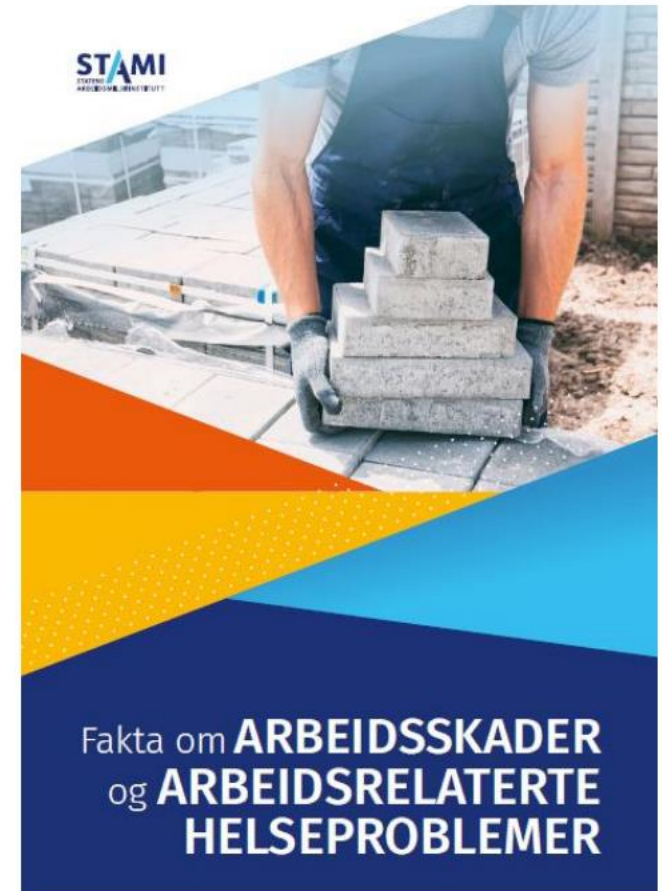
Vold og trusler kan føre til fysiske skader, psykiske plager og sykefravær.

En nylig publisert systematisk kunnskapsoppsummering konkluderte at det er en mulig sammenheng mellom vold og trusler om vold på arbeidsplassen og økt risiko for søvnproblemer og symptomer på psykiske plager ^[1]. Tidligere studier av den svenske og danske yrkesbefolkningen indikerer en mulig økt risiko for senere psykiske plager og hjerte- og karsykdom blant ansatte som har vært utsatt for vold/trusler ^{[2][3][4]}. En relativt ny studie basert på landsrepresentative data om den norske yrkesbefolkning indikerer at ansatte som er utsatt for vold eller trusler om vold har økt risiko for fremtidig legemeldt sykefravær på tvers av ulike yrker ^[5]. Tidligere har man funnet økt risiko for sykefravær blant ansatte som har vært utsatt for vold eller trusler ^[6].

Næringsgrupper

	Antall personer skadet
Helse-/sosialtjenester	25572
Bygge-/anleggsvirksomhet	13626
Varehandel/reparasjon av motorvogner	8224
Transport/lagring	7534
Undervisning	7817
Industri	6825
Overnatting/servering	5222
Offentlig administrasjon/forsvar/trygd	4204
Private tjenester ellers	3409
Jord-/skogbruk/fiske	3169
Forretningsmessig tjenesteyting	2359
Utvinning av råolje/naturgass	1315
Faglig/vitenskapelig/teknisk tjenesteyting	1908
Kraft-/vannforsyning	914

50 % skyldes vold = 3500-4000 personer per år

– Jeg synes ikke at lærerne eller
akseptere at noen sier eller gjør

Før dette intervjuet var det flere elever som ba elevr
de ikke alltid føler seg trygge på skolen.

Publisert: 3. april

Mange lærere blir utsatt for vold – Henriette ble angrepet med hammer

De blir slått, sparket, lugget og spyttet på. Lærere i
grunnskolen har over fire ganger så høy risiko for å bli utsatt
for vold sammenlignet med andre yrkesgrupper.

Elina Rydland Ørnhaug
Journalist

Mathias Nylenna
Journalist

Publisert 16. mars kl. 10:02
Oppdatert 17. mars kl. 19:36

Vold og trusler øker dram i skolen – så langt i år er o meldt om nesten 140 tilf

KOMMENTAR

Jon
Jacobsen

Innholdsredaktør

«Det står en fyr ute i skolegården med en pistol

«Dere skal dø»

«Elev tok plutselig kvelertak på meg og klorte l

«Jeg skal finne en øks, så kommer jeg og drepe

«Elev sa at han skulle kaste kniv på ansatt»

Bergen politianmelder ikke vold eller drapstrusler mot lærere. – Sender et signal om at ansatte er rettsløse.

De siste fire årene har ansatte i bergensskolen rapportert om vold og
trusler over 7000 ganger. Ingen av sakene har endt i anmeldelse.

Publisert: 6. mars

NINGSNYTT

ombud Jenny Rømo er bekymret for arbeidsforholdene til de ansatte i skoler og barnehager i Bergen. Foto: Rune Sævig

Over 1500 voldshendelser i Bergensskolen hittil i år – vurderer skolestenging

– Det er kanskje på tide at vi stenger skoler der det er mye vold, sier Jenny Rømo,
hovedverneombud i Bergen.

VOLD OG TRUSLER: Hvor godt du kjenner til den hverdagen som utspiller seg i tusenvis av und
uke? Foto: Montasje: Fredriksstad Blad

Definisjon av vold og trusler

- **Trussel** er et verbalt angrep eller handling som tar sikte på å skade eller skremme en person.
- **Vold** er enhver handling som har til hensikt å føre til fysisk eller psykisk skade på en person.

«Til hensikt» er i denne definisjonen brukt for å skille handlingen fra rene uhell som også kan føre til skader

Latent vold

... å vente på neste voldsutøvelse og stadig forholde seg til om dette kan skje.

Latent vold finnes i alle relasjoner der ulike former for vold allerede har funnet sted.

Hvilke ord brukes om handlinger utført av barn?

I Individuell refleksjon 2 min

G Snakk sammen i grupper 10 min

P Dele i plenum 3 min

Hvilket verneutstyr har vi mot vold og trusler?

Hva sier Arbeidsmiljøloven?

§1-1

..full trygghet mot
fysiske og psykiske
skadevirkninger

§4-1

Arbeidsmiljøet skal
være fullt forsvarlig
ut fra en enkeltvis
og samlet vurdering

Hva sier Arbeidsmiljøloven?

§1-1

..full trygghet mot
fysiske og psykiske
skadevirkninger

§4-1

Arbeidsmiljøet skal
være fullt forsvarlig
ut fra en enkeltvis
og samlet vurdering

§4-3

...så langt det er
mulig beskyttes
mot vold trusler og
uheldige
belastninger som
følge av kontakt
med andre

Forskrift om utførelse av arbeid, bruk av verneutstyr.....

- Kapittel 23A Arbeid som kan medføre fare for å bli utsatt for vold og trussel om vold
 - § 23A-1. **Risikovurdering av fare** for å bli utsatt for vold og trussel om vold
 - § 23A-2. **Opplæring ved arbeid som kan medføre risiko** for å bli utsatt for vold og trussel om vold
 - § 23A-3. **Informasjon ved arbeid som kan medføre risiko** for å bli utsatt for vold og trussel om vold
 - § 23A-4. **Tiltak** mot volds- eller trusselsituasjoner
 - § 23A-5. **Arbeidsgivers oppfølging** av arbeidstaker utsatt for vold og trussel om vold

[Forskrift om utførelse av arbeid, bruk av arbeidsutstyr og tilhørende tekniske krav \(forskrift om utførelse av arbeid\) - Fjerde del: Krav til annet risikoutsatt arbeid - Lovdata](#)

§ 23A-1. Risikovurdering av fare for å bli utsatt for vold og trussel om vold

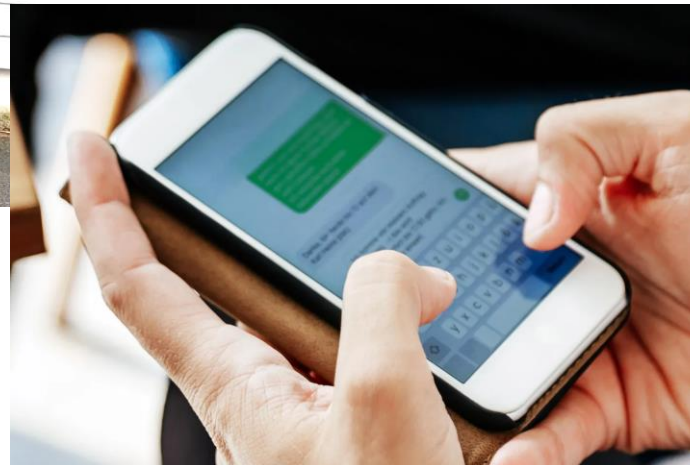
Arbeidsgiver skal kartlegge forhold ved arbeidssituasjonen som kan medføre at arbeidstaker blir utsatt for vold og trussel om vold. Ved planlegging, utforming og utførelse av arbeidet skal arbeidsgiver sørge for en enkeltvis og samlet vurdering av forhold som kan innebære fare for å bli utsatt for vold og trussel om vold.

Risikovurderingen skal særlig ta hensyn til:

- arbeidets organisering og tilrettelegging,
- hvor, når og i hvilke situasjoner arbeidstaker kan bli utsatt for vold og trussel om vold,
- alenearbeid,
- arbeidstidens plassering og organisering,
- bemanning,
- kompetanse,
- utforming av arbeidslokalene og tekniske løsninger,
- effekten av iverksatte og planlagte forebyggende tiltak.

Trusler kan skje i ulike former og kanaler

Avvik

- Alle hendelser som innebærer brudd på lovverket, blir regnet som avvik
- Avvik kan handle om brudd på viktige prosedyrer, instruksjer eller rutiner i virksomheten

Forskrift om utførelse av arbeid, bruk av verneutstyr.....

- Kapittel 23A Arbeid som kan medføre fare for å bli utsatt for vold og trussel om vold
 - § 23A-1.**Risikovurdering av fare** for å bli utsatt for vold og trussel om vold
 - § 23A-2.**Opplæring ved arbeid som kan medføre risiko** for å bli utsatt for vold og trussel om vold
 - § 23A-3.**Informasjon ved arbeid som kan medføre risiko** for å bli utsatt for vold og trussel om vold
 - § 23A-4.**Tiltak** mot volds- eller trusselsituasjoner
 - § 23A-5.**Arbeidsgivers oppfølging** av arbeidstaker utsatt for vold og trussel om vold

[Forskrift om utførelse av arbeid, bruk av arbeidsutstyr og tilhørende tekniske krav \(forskrift om utførelse av arbeid\) - Fjerde del: Krav til annet risikoutsatt arbeid - Lovdata](#)

§ 23A-2

Hva ligger i kravet til opplæring og øvelse?

- En grundig kartlegging og risikovurdering er avgjørende for at arbeidsgiver skal kunne vurdere hva som er **nødvendig opplæring og øvelse** både for å forebygge og å håndtere vold- og trusselsituasjoner.
- **Tiltak må stå i forhold til faktiske risikoforhold**

Krav til opplæring og øvelse, forts..

- Opplæring og øvelse skal være **tilpasset** den enkelte virksomhet og type arbeid
- Basert på **virkelige hendelser** og gi **praktisk** erfaring
- Gjentas regelmessig

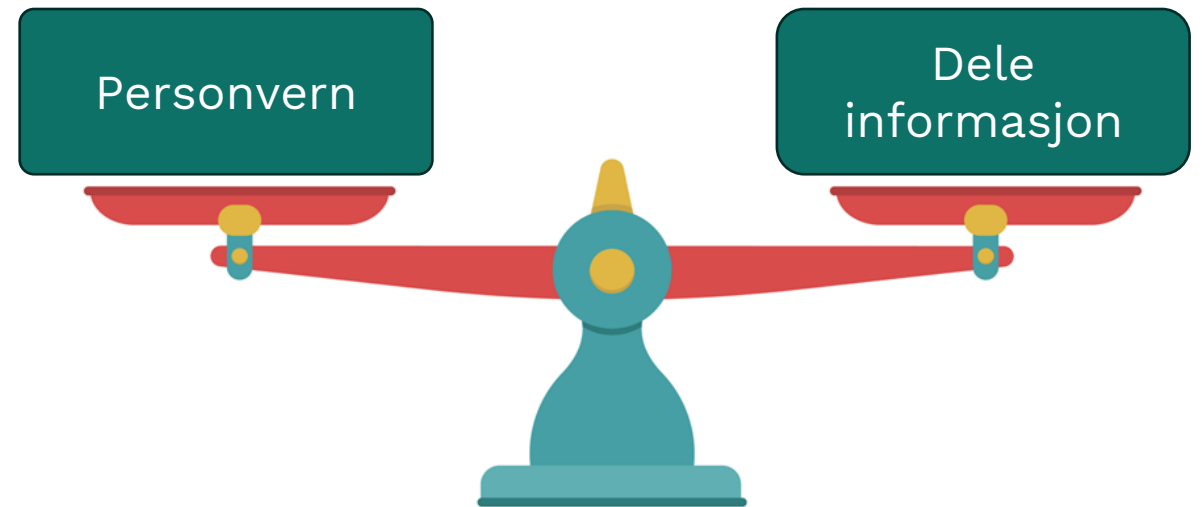
Forskrift om utførelse av arbeid, bruk av verneutstyr.....

- Kapittel 23A Arbeid som kan medføre fare for å bli utsatt for vold og trussel om vold
 - § 23A-1.**Risikovurdering av fare** for å bli utsatt for vold og trussel om vold
 - § 23A-2.**Opplæring ved arbeid som kan medføre risiko** for å bli utsatt for vold og trussel om vold
 - § 23A-3.**Informasjon ved arbeid som kan medføre risiko** for å bli utsatt for vold og trussel om vold
 - § 23A-4.**Tiltak** mot volds- eller trusselsituasjoner
 - § 23A-5.**Arbeidsgivers oppfølging** av arbeidstaker utsatt for vold og trussel om vold

[Forskrift om utførelse av arbeid, bruk av arbeidsutstyr og tilhørende tekniske krav \(forskrift om utførelse av arbeid\) - Fjerde del: Krav til annet risikoutsatt arbeid - Lovdata](#)

23A-3 Informasjon

- Krav om at ansatte skal få og dele informasjon om risiko og om hvilke tiltak som er satt inn
- Hvordan finne arenaer for å dele informasjon på en måte som ivaretar begge krav?

Forskrift om utførelse av arbeid, bruk av verneutstyr.....

- Kapittel 23A Arbeid som kan medføre fare for å bli utsatt for vold og trussel om vold
 - § 23A-1.**Risikovurdering av fare** for å bli utsatt for vold og trussel om vold
 - § 23A-2.**Opplæring ved arbeid som kan medføre risiko** for å bli utsatt for vold og trussel om vold
 - § 23A-3.**Informasjon ved arbeid som kan medføre risiko** for å bli utsatt for vold og trussel om vold
 - § 23A-4.**Tiltak mot volds- eller trusselsituasjoner**
 - § 23A-5.**Arbeidsgivers oppfølging** av arbeidstaker utsatt for vold og trussel om vold

[Forskrift om utførelse av arbeid, bruk av arbeidsutstyr og tilhørende tekniske krav \(forskrift om utførelse av arbeid\) - Fjerde del: Krav til annet risikoutsatt arbeid - Lovdata](#)

§23A-4 Tiltak

- Må henge sammen med risikovurderingen

Særlig ta hensyn til:

- muligheter for tilkalling av hjelp
- bemanning og alenearbeid

Forskrift om utførelse av arbeid, bruk av verneutstyr.....

- Kapittel 23A Arbeid som kan medføre fare for å bli utsatt for vold og trussel om vold
 - § 23A-1.**Risikovurdering av fare** for å bli utsatt for vold og trussel om vold
 - § 23A-2.**Opplæring ved arbeid som kan medføre risiko** for å bli utsatt for vold og trussel om vold
 - § 23A-3.**Informasjon ved arbeid som kan medføre risiko** for å bli utsatt for vold og trussel om vold
 - § 23A-4.**Tiltak** mot volds- eller trusselsituasjoner
 - § 23A-5.**Arbeidsgivers oppfølging** av arbeidstaker utsatt for vold og trussel om vold

[Forskrift om utførelse av arbeid, bruk av arbeidsutstyr og tilhørende tekniske krav \(forskrift om utførelse av arbeid\) - Fjerde del: Krav til annet risikoutsatt arbeid - Lovdata](#)

Ny veileder om arbeid med vold og trusler i skolen

KS har sammen med arbeidstakerorganisasjonene laget en veileder som kan hjelpe skoler i det vanskelige arbeidet med risikovurdering av vold og trusler.

Hva ser vi etter i tilsyn?

- Kartlegging og risikovurdering
- Opplæring og øvelse
- Informasjon, avvik og avvikshåndtering

Pause

Hvordan snakker dere om vold og trusler kolleger i mellom?

I hvilken grad:

- Arbeidsmiljøutfordringer som må løses i fellesskap?
- Utfordringer som må jobbes med som en del av det systematiske HMS-arbeidet?
- Meldes det avvik om vold eller trusler mot ansatte?

Hvordan snakker dere om vold og trusler kolleger i mellom?

I Individuell refleksjon 5 min

G Snakk sammen i grupper 10 min

P Dele i plenum 5 min

Alvorlighetsgrad

Mindre alvorlige hendelser

Svært alvorlige hendelser

Daglig

Ofte, ukentlig

Månedlig, årlig

Sjelden, aldri

Spytting, skjellsord, blikking, banning, motstridende krav

Slag, spark, lugging, trusler

Skoleskyting, angrep med kniv

Muskel- og skjelettplager og psykiske plager

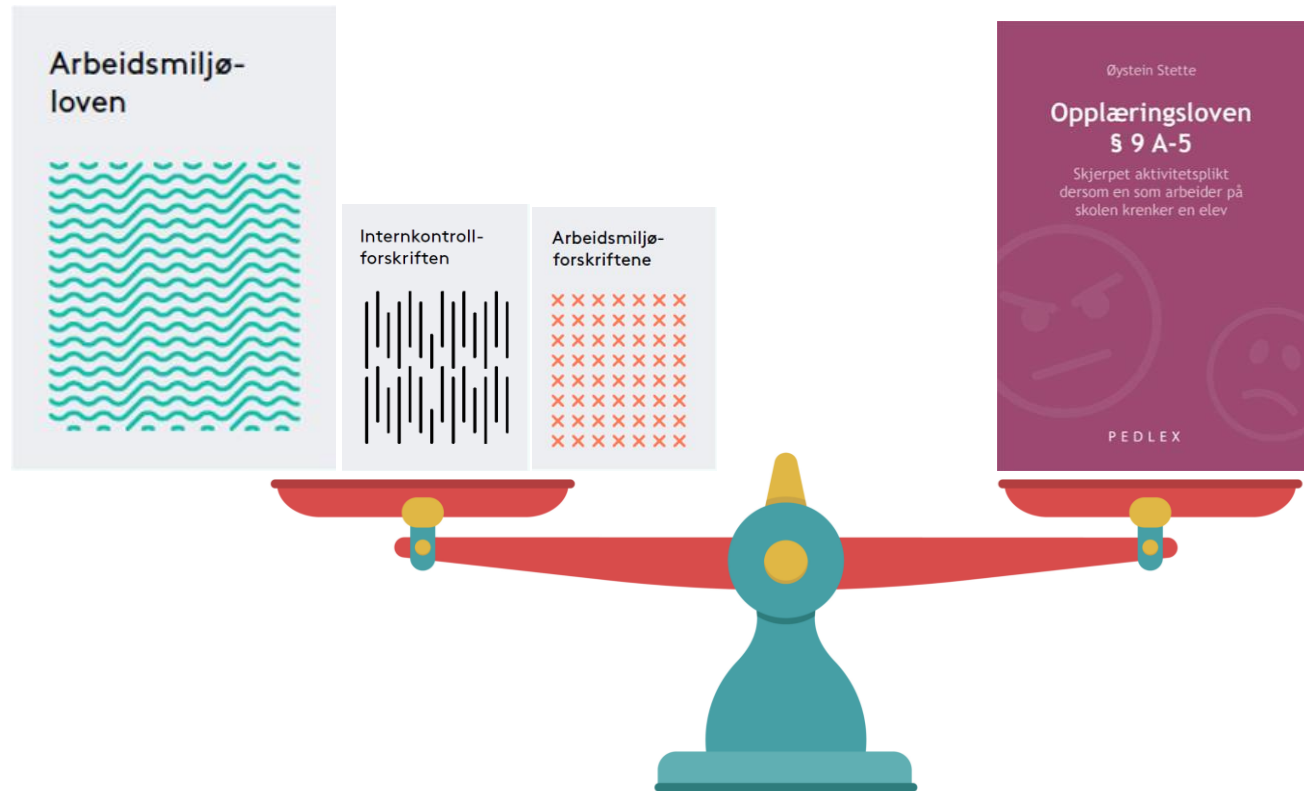
Skader, sykdommer

Død

Refleksjonsoppgave

- I hvilke situasjoner, hendelser, settinger er det risiko for vold og trusler hos dere?
- Hvilke rutiner har dere for å melde avvik? Er dette kjent for de ansatte?
- Hvilke handlinger eller hendelser meldes som avvik?
- Er det eksempler på handlinger eller hendelser som burde meldes som avvik?

Regelverket

Nyttige lenker/ressurser:

- [Vold og trusler – Arbeidstilsynet](#)
- [Webinar: Elevene har det best når lærerne trives \(youtube.com\)](#)
- [Webinar: Hvordan kan vi forebygge vold og trusler i skolen? \(youtube.com\)](#)
- [Webinar: Skoleansatte skal ikke stå alene med belastningene \(youtube.com\)](#)

Takk for meg!